

Triomf van artistieke intelligentie

KLASSIEK Nieuw Ensemble o.l.v. Ed Spanjaard. Werken van Joël Bons, Mo Wuping en Pierre Boulez. Film: Frank Scheffer, Caio Amon, Lucas van Woerkum en Mario Steenbergen Gehoord 21/12, Muziekgebouw aan 't IJ.

★★★★☆

Lang voordat 21 december 2012 de media haalde als de zoveelste dag waarop de wereld zou vergaan, boekte het Nieuw Ensemble die datum in het Muziekgebouw. De wereld verging vrijdagavond niet, maar de ooit zo geroemde Nederlandse Ensemblecultuur kwam in 2012 wél aan zijn einde. Het Nieuw Ensemble gaat vanaf januari terug naar een kwart van zijn activiteiten, omdat het geen rijkssubsidie meer krijgt. Die ondergang gloeide als een tragisch licht door het concert.

Hoe mooi het ooit was en nog veel langer had kunnen blijven duren als de wereld niet veranderd was: daar ging het over in het Muziekgebouw. Een stuk als *Éclat*, van de laatste levende gigant van de twintigste-eeuwse avant-garde, Pierre Boulez, is nog steeds een belevens. Het is muziek

die avontuur en controle, emotie en hechte constructie combineert op de onvervreemdbaar eigen manier die sinds het begin van het notenschrift een meesterwerk definieert.

Net zo'n triomf voor de artistieke intelligentie, de fantasie en het gevoel voor nuance en detail was de fantastische uitvoering waarvoor het Nieuw Ensemble tekende onder leiding van Ed Spanjaard – al bijna drie decennia de inspirator van al de topuitvoeringen waarin deze musici grossieren.

Joël Bons is al die jaren artistiek leider geweest, maar hij had ook kunnen kiezen voor een wellicht tot internationale hoogten uitgegroeide carrière als componist. 32 jaar geleden gemaakte stukken van Bons, die al jaren niet meer worden uitgevoerd, bleven opmerkelijk moeiteloos overeind naast Boulez' meesterstuk. De vonken spatten nog steeds af van *Tour*, een enorm raak en energiek werk voor piano en viool. De violsolo breekt door de beukende octaven, waarmee de piano eerst een in de vijver van het in zichzelf gekeerde intellectuele componeren gooide dat eind jaren tachtig op zijn laatste benen liep. Even hecht van constructie is het ook al zeer flitsende *Bref* dat net als

Tour op heel slim uitgebuit, in wezen niet zo heel erg ingewikkeld contrasterend materiaal is gebaseerd.

Naast het Nieuw Ensemble zette Bons het Atlas Ensemble op dat met een combinatie van etnische en westerse instrumenten een uniek cross-overproduct werd. Ook dat ensemble heeft weinig toekomst meer en ook dat is tamelijk verschrikkelijk.

ROELAND HAZENDONK

De geroemde ensemblecultuur kwam in 2012 wél aan zijn einde